

Anton Alois Weber, 16. litoměřický sídelní biskup

(24. 10. 1877, Vlčí Hora – 12. 9. 1948, Litoměřice)

Anton Alois Weber se narodil ve Vlčí Hoře v dnes již neexistujícím domě čp. 1 v rodině tkalce a drobného zemědělce Antona Webera, jehož rod pocházel ze Starých Křečan. Navštěvoval školu ve Vlčí Hoře, později v Krásné Lípě, kde zatoužil věnovat se kněžskému poslání.

Po úspěšném absolvování biskupského gymnázia v Bohosudově byl tehdejším biskupem Schöbelem vybrán, aby teologii studoval na papežské koleji Bohemicum v Římě. Zde byl 17. února 1901 vysvěcen na kněze.

Po návratu do diecéze působil jako kaplan v Teplicích, dalších téměř 25 let (1907–1931) strávil jako učitel náboženství na různých školách v Ústí nad Labem, zejména na tamní reálce, kde dokonce dvakrát zastával funkci prozatímního ředitele.

Po úmrtí biskupa Grosse 20. ledna 1931 se intenzivně hledal jeho nástupce. Vzhledem k národnostnímu složení diecéze se ponejvíce uvažovalo o německém kandidátovi, přičemž se z několika navrhovaných osob největší podpory dostalo právě Antonu Weberovi, a to zejména díky jeho osobním morálním kvalitám, pracovitosti a deklarované národnostní toleranci, kterou osvědčil již v Ústí nad Labem. Ostatně Weber v té době nebyl „pouhým“ učitelem náboženství – biskup Gross jej postupně nominoval do různých biskupských poradních orgánů a v roce 1930 jej jmenoval kanovníkem litoměřické katedrální kapituly. Ve svém novém úřadu byl Anton Weber potvrzen papežem Piem XI. dne 22. října 1931, 29. listopadu se v Praze konalo biskupské svěcení a 6. prosince slavnostní intronizace v litoměřické katedrále. Své biskupské heslo si zvolil výstižně: Milosrdenství, pravda, spravedlnost, pokoj.

Biskup Weber se snažil být v blízkém kontaktu s věřícími. Jako Němec si dokázal výrazným způsobem získat i české věřící, neboť od římských studií mluvil velmi dobře česky a v rámci své diecéze nerozlišoval mezi Čechy a Němci. Personálně doplnil kapitolu na plný stav, čímž získal i řadu nových blízkých spolupracovníků. V diecézi se snažil o větší zapojení laiků do církevního života. Intenzivně se věnoval otázce školství, zejména výuce náboženství.

S obavami a s cílem zachovat v diecézi národnostní smír sledoval rostoucí nacionální napětí v českém pohraničí a odmítl se zapojit do hnutí směřujících směrem k henleinovské SdP. Novokněze ročníku 1938 dokonce donutil ke slibu, že nevstoupí do řad této nacionální strany. V důsledku mnichovské dohody se většina litoměřické diecéze stala součástí říšské župy Sudety, což způsobilo i mnohé církevněsprávní problémy. Větší komplikace však teprve přišly – zrušeny byly církevní školy včetně bohosudovského biskupského gymnázia, dále byly zabrány budovy kněžského semináře, který se přestěhoval do biskupské rezidence, následně rovněž zabrané pro účel ubytovny pro děti z oblastí postižených bombardováním (biskup pak bydlel v dominikánském klášteře, později mu byl v rezidenci vyhrazen malý byt), seminaristé byli hromadně odváděni do armády, mnoho kněží dostalo kvůli svým záporným postojům k novému režimu zákaz k vyučování na školách, mnozí byli z téhož důvodu zbavováni svých funkcí a církev obecně měla být dle nacistů postupně vytlačena z veřejného života. Navíc na sudetském území neplatily ani dohody mezi Československem a Vatikánem ani německý konkordát, takže materiální situace kněží, kteří tak mj. neměli nárok na státní příspěvek, byla velmi obtížná. Biskup Weber se snažil chovat k novým reprezentantům moci korektně a nekonfliktně, zvláště v „běžných“ úředních záležitostech, ovšem z jistých postojů neslevil – naprosto odmítal nacistickou ideologii, zvláště pokud šlo o vyvyšování určitých národnostních či etnických skupin nad jiné. V jeho očích si byli všichni věřící naprosto rovni. O tom svědčí i skutečnost, že přes velké obtíže nadále vizitoval i farnosti české části diecéze, až mu byla nakonec tato činnost zakázána.

Se skončením války pro biskupa nenastal snad očekávaný klid a mír, nýbrž asi nejobtížnější období jeho života. Již v červnu 1945 byl příslušníky Revoluční gardy vyzván k vystěhování ze země – odsunu bylo nakonec několika intervencemi ještě v Litoměřicích zabráněno. Přesto byl novou československou vládou zbaven faktické výkonné moci v diecézi, která přešla do rukou jeho českého generálního vikáře. Marne rovněž protestoval proti násilnému odsunu a zejména neopodstatněnému fyzickému týrání svých kněží německé národnosti. Na podzim

1946 se v bezvýchodné situaci rozhodl odstoupit ze svého úřadu – Vatikán tuto rezignaci přijal 23. ledna 1947. Následně byl pražský arcibiskup Josef Beran jmenován apoštolským administrátorem diecéze a na podzim téhož roku se novým litoměřickým biskupem stal Štěpán Trochta.

Anton Weber, nyní již titulární biskup samoský, údajně uvažoval o odstěhování do Německa, což mu však nedovolil jeho zdravotní stav, který se v té době intenzivně zhoršoval, mj. utrpěl i záchvat mrtvice. Vysílený biskup zemřel ve svém sídelním městě dne 12. září 1948. Následné pohřební obřady v katedrále vedl arcibiskup Beran, biskup Trochta se se svým předchůdcem rozloučil na svou dobu velmi odvážným projevem. Anton Alois Weber byl pohřben do biskupské hrobky v Litoměřicích, v katedrále byla později umístěna jeho pamětní deska s nápisem: *Aeterna fruatur pace, quam terrenam non habuit* (Kéž dojde věčného míru, jež na zemi nenalezl).

Připravil: Mgr. Martin Barus, archivář Biskupství litoměřického